

Avrupa Birliği
Sivil Koruma ve İnsani Yardım
tarafından finanse edilmektedir

SONUÇ BİLDİRGESİ: “GÖR, DİNLE, YÖNLENDİR”

KAMU KURUMLARI VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI ARASINDAKİ YÖNLENDİRME MEKANİZMALARININ GÜÇLENDİRİLMESİ KONFERANSI

8 KASIM 2019, ANKARA

‘Gör, Dinle, Yönlendir – Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşları Arasındaki Yönlendirme Mekanizmalarının Güçlendirilmesi Konferansı, **8 Kasım 2019** tarihinde Grand Ankara Otel’de gerçekleşti. **Avrupa Birliği Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları** (ECHO) tarafından desteklenen Konferans, **İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi (IGAM)** ve **Uluslararası Mavi Hilal Vakfı (IBC)** iş birliğiyle düzenlendi.

2011 Nisan ayında 250 kişinin Türkiye’ye giriş yapmasıyla başlayan "hayatta kalma, güvenli yaşama" kitle hareketi, bugün 4 milyon mülteci¹ye ulaştı. Tarihten bu yana dünyanın en büyük kitlesel iltica hareketi olarak kayda geçen bu olay, Türkiye’yi hızlıca insani yardıma cevap verebilecek yasal düzenlemeleri, kurumları, kurumsal ilişkileri tesis etmeye zorladı. Kamu kurumlarının yanı sıra ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşları da bu insani yardım talebine cevap vermekte, mültecilerin yasalar ve yönetmeliklerle tanımlanmış hak ve hizmetlerine erişimlerinde kamu kurumlarıyla organik bir iş birliği içinde çalışmaktadır.

Konferansın teması olarak belirlenen “Gör, Dinle, Yönlendir” zorla yerinden edilmiş savunmasız bireylerin hizmetlere erişirken karşılaştıkları zorlukların kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları tarafından görülmesi, iyi ve örnek uygulamaların dinlenmesi ve yaygınlaştırılmasının yanı sıra savunmasız bireylerin hizmetlere etkili bir şekilde yönlendirilmesini kapsamaktadır.

Konferans, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğinin en önemli ayağı olan yönlendirmelerde karşılaşılan zorluklar, iyi uygulamalar ve çözüm önerilerini tartışmak üzere 35 kurum ve kuruluştan 65 katılımcıyı bir araya getirdi.

Konferans, İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi Başkanı Sayın Metin Çorabatır, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Uyum ve İletişim Daire Başkanlığı’ndan Sayın Emrullah Okur, Millî Eğitim Bakanlığı Programlar ve Öğretim Materyalleri Daire Başkanı Sayın Mehmet Selim Canbal, Avrupa Birliği Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları Türkiye Ofisi Teknik Asistanı Sayın Reza Kasrai ve Uluslararası Mavi Hilal Vakfı Program Yöneticisi Sayın Duygu Fendal’in açılış konuşmalarıyla başladı. Konuşmacılar mülteci konusunda dünyadaki ve Türkiye’deki güncel durumun resmini çekerek bu alanda yapılan çalışmalarda bütüncül, koordineli, doğru ihtiyaç tespitine dayanan, hak temelli ve sürdürülebilir çözümler sunan çalışmaların önemine dikkat çekti.

¹ Mülteci terimi bu belgede, sığınmacı kavramını da kapsayacak şekilde uluslararası hukuka göre kullanılmaktadır: 1951 Cenevre Sözleşmesi’ne göre mülteci; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen kişidir.

Avrupa Birliği
Sivil Koruma ve İnsani Yardım
tarafından finanse edilmektedir

Konferansın devamında, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasındaki yönlendirme mekanizmalarının güçlendirilmesine yönelik yuvarlak masa toplantıları gerçekleştirildi. Ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşları ile kamu kurumlarının temsilcileri, mültecilere yönelik çalışmalar yürütülürken alanda karşılaşılan güçlükler, iyi örnek uygulamalar ve alanda karşılaşılan güçlüklerle yönelik çözüm önerilerini görüşerek sunumlar gerçekleştirdi.

Konferansın son bölümünde, Ulusal Yönlendirme Mekanizması rehberinin oluşturulması için kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan bir idari komitenin oluşturulması kararlaştırıldı.

Konferans mülteci alanında çalışma yürüten kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin her temaya özgü tavsiye ve önceliklere odaklanan tartışmalarla sona erdi.

Konferansa dair dokümantasyon çalışmalarına ilerleyen dönemde İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi'nin web sitesi, www.igamder.org sayfasından İngilizce ve Türkçe olarak ulaşabilirsiniz.

SONUÇ BİLDİRGESİ

Mültecilere yönelik çalışmalar yürütürken alanda karşılaşılan güçlükler

1. Kurumlar arası koordinasyonun zayıf olması ve her kurumun iç bürokrasisinde karşılaşılan hiyerarşik prosedürler, yapılması planlanan ve acil müdahale gerektiren durumlarda dahi hızlı aksiyon alınmasını engellemektedir.
2. Kurumlar arası koordinasyonun yeterince sağlanamaması aynı desteğin farklı kurumlar tarafından aynı danışanlara ulaşmasına sebep olmaktadır.
3. Toplum tarafından cinsel yönelimleri ve cinsel kimliklerinden dolayı marjinalleştirilmiş LGBTİ bireylerin acil durumlarda güvenli alanlara yönlendirilmeleri için kamu kurumlarından destek alma süreçlerinin hızlandırılması gerekmektedir. Kamu kurumlarının iç bürokrasileri ve yapılan farklı uygulamalar marjinalleştirilmiş bireylerin hak ve hizmetlere erişimlerini güçleştirmektedir. Alanda çalışan kurumların gözlemlerine göre, marjinalleştirilmiş gruplar acil durumlarda kamu kurumlarından ziyade sivil toplum kuruluşlarıyla iletişime geçip koruma talebinde bulunmaktadır. Alanda hak ve hizmetlere erişim konusunda belirli bir standardın olmaması marjinalleştirilmiş mültecilerin farklı kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasında mekik dokumasına sebep olmaktadır.
4. Okul idaresi ve öğretmenlerin mülteci öğrencilere yönelik standart yapılandırılmış bir yaklaşım ve uygulamasının olmaması ve mülteci çocukların dil bariyeri ve akran zorbalığına maruz kalması okullaşmayı olumsuz yönde etkilemekte ve çocuk işçiliğine yol açmaktadır.
5. Türkiye'deki projeler hala acil duruma cevap verme çerçevesinde geliştirilmeye devam edilmekte, bu da mültecilerin toplumsal katılım ve entegrasyon sürecini yavaşlatmaktadır.
6. Sivil toplum kuruluşlarının kamu kurumlarıyla geliştirdiği ilişkilerin kişisel düzeyde kalması sebebiyle, kalıcı bir iş birliği sağlanamamakta ve etkili bir yönlendirme mekanizması kurulamamaktadır.

Avrupa Birliği
Sivil Koruma ve İnsani Yardım
tarafından finanse edilmektedir

7. Mültecilerin, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan hizmetler hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması da yönlendirme mekanizmasının yeterli düzeyde işlemediğini göstermektedir.
8. Mültecilerin sorunları üzerine düzenlenen forum, konferans ve çalıştay gibi etkinliklerde mülteci temsiliyetinin olmaması, kendi problemlerini birinci ağızdan dile getirmelerine imkan vermemektedir.

Mültecilere yönelik çalışmalar yürütürken alanda gözlemlenen iyi örnek uygulamalar

1. Sivil toplum kuruluşlarının alanda faaliyet gösterebilmek için Bakanlıklarla yaptığı protokoller, mültecilere yönelik gerçekleştirilen faaliyetlerin yerelde ilgili müdürlüklerle koordineli ve iş birliği içerisinde ilerlemesini sağlamaktadır. Mültecilerin destek ihtiyaçlarının olduğu alanlarda ilgili bakanlıklarla protokol imzalamak, kamu ve sivil toplum arasındaki yönlendirme mekanizmalarının merkezden yerele inmesine fayda sağlamaktadır. İl bazında mültecilere ulaşma ve destekleme konusunda yerel paydaşlarla (il müdürlükleri, belediyeler, yerel ve ulusal sivil toplum kuruluşları, kanaat önderleri, muhtarlar, imamlar) yürütülen çalışmalar sorunların giderilmesi ve hızlı aksiyon alınması hususunda olumlu katkılar sağlamaktadır.
2. Kamu kurumlarının sivil toplum kuruluşlarından mültecilerin hakları, doğru bilinen yanlışlar gibi konular üzerine talep ettiği seminer, konferans ve eğitimlerin düzenlenmesi mülteciler üzerindeki olumsuz algının dağılarak sosyal entegrasyonunun gerçekleşmesine yardımcı olmuştur. BMMYK'nın farklı illerde kanaat önderlerine yönelik düzenlediği kapasite geliştirme eğitimleri topluma ulaşma konusunda atılan önemli adımlardan biri olmuştur.
3. Kamu ve yerel yönetimler iş birliği ile geliştirilen projeler, mültecilerin de bu projelerde servis sağlayıcı ve otoritelerle diyaloga girebilmesi ve kendi seslerini kazanabilmeleri, koruma, geçim kaynakları ve diğer alanlarda sürdürülebilir bir çözüm modeli sunabilmektedir.
4. İstanbul İl Göç İdaresi'nin inisiyatifi ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü öncülüğünde kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları her ay bir araya gelmektedir. İstanbul Koruma Çalışma Grubu ile de organik iş birliği içinde gerçekleşen bu düzenli koordinasyon toplantısı, başarılı ve sistemli bir çalışma ortaya koyabilmektedir. Aynı zamanda AÇSİM sivil toplum kuruluşlarında çalışan ve koruma faaliyetinde bulunan meslek elemanlarına (sosyal çalışmacı, psikolog vb.) kapasite geliştirici eğitimler vermektedir

Kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasındaki yönlendirme mekanizmalarının güçlendirilmesine yönelik çözüm önerileri

1. İstanbul'da gerçekleşen kamu kurumları ve sivil toplum kurum temsilcileri koordinasyon toplantısının diğer illerde yaygınlaştırılması.
2. Mültecilere servis sağlayan kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasındaki yönlendirme iş birliğinin kurumsal düzeyde kurulması ve protokol ile sürdürülebilir kılınması.
3. UNHCR Servis Danışmanı (Service Advisor) çevrimiçi platformunun (<https://turkey.servicesadvisor.org/tr>) içeriğinin geliştirilmesi, sağlanan servisler hakkında

Avrupa Birliği
Sivil Koruma ve İnsani Yardım
tarafından finanse edilmektedir

detaylı bilgi verilmesi ve bu platformun sivil toplum kuruluşlarınca daha sık kullanılmasının teşvik edilmesi.

4. Koruma alanında faaliyet gösteren kamu kurumu ve sivil toplum kuruluşlarının çalışanlarına yönelik ikincil travmayı önleyici psikososyal destek sağlanması
5. Mülteciler üzerinde oluşturulan olumsuz algının ortadan kaldırılması için medyada doğru bilinen yanlışlar adlı bir kampanya oluşturulması
6. Kurumlar arası bilgi akışının sağlanması ve mültecilere ulaştırılabilmesi için ilgili il müdürlüklerinin öncülüğünde koordinasyon toplantılarının düzenlenmesi
7. Mültecilerin yerel ve ulusal bazda gerçekleşen değişikliklerden haberdar olabilmeleri için kamu kurumları ve BM'nin öncülüğünde bir radyo programının/kanalının oluşturulması.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

İGAM Refugee Consultation and Support Hub

Çaldıran Mahallesi, 494. Cadde, No: 38/A Keçiören,
Ankara, Türkiye

+90 312 338 02 00 / +90 312 338 02 03

info.hub@igamder.org

İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi Derneği
(İGAM)

Gaziosmanpaşa Mahallesi, Nenehatun Caddesi,
Şairler Sokak, No: 7/2 Çankaya, Ankara, Türkiye

+90 312 436 74 87

igam@igamder.org

Avrupa Birliği
Sivil Koruma ve İnsani Yardım
tarafından finanse edilmektedir

ⁱ Feragatname: Bu yayın Avrupa Birliği finansal desteğiyle yürütölen insani yardım faaliyetlerini konu almaktadır. Bu içeriğin, herhangi bir biçimde Avrupa Birliği resmi görüşlerini yansıttığı kabul edilmemelidir ve Avrupa Komisyonu bu bilginin ne şekilde kullanıldığından sorumlu değildir